

Ενημερωτικό Δελτίο

Τόμ. 26 (2001)

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ/ ΑΝΑΓΓΕΛΙΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

doi: [10.12681/news.249](https://doi.org/10.12681/news.249)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ/ ΑΝΑΓΓΕΛΙΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ. (2009). *Ενημερωτικό Δελτίο*, 26, 104–113.
<https://doi.org/10.12681/news.249>

Διδακτορικές Διατριβές

Στέση Αθήνη,

Όψεις της νεοελληνικής αφηγηματικής πεζογραφίας, 18ος αι.-1830. Ο διάλογος με τις ελληνικές και ξένες παραδόσεις στη θεωρία και την πράξη.

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2001, σ. 616.

Επιβλ καθηγητής: Γιώργος Κεχαγιόγλου.

Η μελέτη επιχειρεί μια ιστορική και γραμματολογική προσέγγιση του αφηγηματικού πεζού λόγου ως λογοτεχνικού φαινομένου από τις αρχές του 18ου αι. ως το 1830. Ο *terminus post quem* της συγχρονικής αυτής τομής επιλέχθηκε με βάση τις ενδείξεις προσοχής προς τον πεζό αφηγηματικό λόγο που εντοπίζονται στον κύκλο των Μαυροκορδάτων, καθώς και στην έντυπη παραγωγή της Βενετίας_ ο *terminus ante quem* ορίζεται από το 1830, έτος της επίσημης ίδρυσης του ελληνικού κράτους, με πολλαπλές επιπτώσεις στην πολιτισμική ζωή του ελληνισμού (μετατόπιση της εκδοτικής δραστηριότητας, σταδιακή καλλιέργεια της Μεγάλης Ιδέας και άρα μεταβολή της αντίληψης για την πολιτισμική ετερότητα κτλ.).

Το πρώτο μέρος, "Η Αφηγηματική πεζογραφία και τα είδη της", που είναι και το εκτενέστερο, προσφέρει μια ταξινομήση του υλικού, η οποία στηρίζεται σε ποικίλα κριτήρια (θεματικά, δομικά, μορφικά κτλ.). Η συγκρότηση του σώματος των κειμένων βασίζεται στη συστηματική καταγραφή αφηγηματικού υλικού πρωτότυπου και μεταφρασμένου, παραδοσιακού, αλλά βιώσιμου και νεοτερικού, χειρόγραφου και έντυπου, δημοσιευμένου και αναγγελμένου, σε αρχαία ή λόγια γλώσσα ή νεότερη γλωσσική εκδοχή της ελληνικής. Η παρουσίαση εκτείνεται σε επτά κεφάλαια: "Αισθηματική πεζογραφία", "Ανατολικά αφηγήματα", "Από την απεικόνιση στην κριτική υπονόμευση", "Περιπλάνηση και μύηση", "Ιστορικά αφηγήματα", "Παιδική και νεανική λογοτεχνία", "Σύμμειξη στίχου και πρόζας".

Η έννοια του διαλόγου ανάμεσα σε παράδοση και νεοτερικότητα, σε γηγενείς και ξένες γραμματείες, σε "λαϊκό", "λόγιο", "παιδικό-νεανικό" ανάγνωσμα και ανάγνωσμα για ενήλικες είναι ο βασικός άξονας που διέπει την προσέγγιση του συνεξεταζόμενου υλικού. Όπως συνάγεται, χα-

ρακτηριστικό της περιόδου είναι ο γραμματειακός συγκρητισμός, η επιδίωξη διαλόγου με ποιήλες γραμματείες σε διαφορετικές χρονικές περιόδους (Αρχαιότητα, Βυζάντιο, Αναγέννηση, Μπαρόκ, Διαφωτισμός). Ο διάλογος με την ελληνική και υστεροβυζαντινή παράδοση εξακολουθεί την επιτυχημένη εκδοτική πορεία του και οι δεσμοί με την ελληνική αρχαιότητα συσφίγγονται μέσα από ποικίλους δρόμους (προσπάθεια αναβίωσης του αρχαίου ελληνικού μυθιστορηματος, έλξη προς την ευρωπαϊκή στροφή στην αρχαιότητα). Σε ό,τι αφορά την εμφάνιση νέων τίτλων το βάρος κλίνει προς το νεοτερικό αφηγηματικό πεζογράφημα, το οποίο πάντως δεν μπορεί να συναγωνιστεί σε εκδοτική επιτυχία το παραδοσιακό αφήγημα.

Το δεύτερο μέρος, "Αντιλήψεις και θεωρίες για την αφηγηματική πεζογραφία" διερευνά μια βασική πτυχή του λογοτεχνικού φαινομένου, το λόγο για την πεζογραφία που συνδέεται συχνά με την με την προσπάθεια αναζήτησης και καθιέρωσης όρων για τα νεοτερικά είδη. Ενδείξεις ενός λανθάνοντα ή αποσπασματικού λόγου ανιχνεύονται σε επιστολικά κείμενα των πρώτων Μαυροκορδάτων, διατυπώνονται όμως με σαφήνεια στο χειρόγραφο "Λόγο προτροπικό στο γνῶθι σαυτὸν [...]" του Δ. Καταρτζή, προϊόν του διαλόγου του με την *Encyclopédie* ("Discours préliminaire"). Η συνειδητή πάντως προσπάθεια θεωρητικής πραγμάτευσης του νεοτερικού αφηγηματικού πεζού λόγου, προϊόν και πάλι διαλόγου με τον ευρωπαϊκό νεοκλασικισμό, φέρει την υπογραφή του Αδ. Κοραή, ο οποίος εισηγείται και τον όρο "μυθιστορία". Στην καταξίωση και διάδοση του αφηγηματικού πεζού λόγου συμβάλλουν επίσης τα έργα ρητορικής και ποιητικής, ερανίσματα από ξενόγλωσσα εγχειρίδια, καθώς και ο προεπαναστατικός φιλολογικός τύπος. Οι επικρίσεις που διατυπώνονται και ο σκεπτικισμός που κάποτε περιβάλλει τον αφηγηματικό πεζό λόγο αφορά κυρίως στην ηθική του ωφέλεια και τη χρησιμότητά του.

Το τρίτο μέρος επικεντρώνεται στη δεσπόζουσα μορφή διαλόγου, τη μετάφραση. Εξετάζει την αντίληψη που περιβάλλει τη μετάφραση και επιδιώκει να την τοποθετήσει σε υψηλή θέση στην ιεραρχία του γραμματειακού συστήματος, καθώς εναποθέτει σε αυτήν την πραγματοποίηση βασικών πολιτισμικών αναγκών: συντονισμό με

την ευρωπαϊκή γραμματεία και παγίωση μιας νεότερης γλωσσικής μορφής. Οι προβληματισμοί για τη μεταφραστική πράξη, χωρίς να βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, διατυπώνονται, κυρίως, στο πλαίσιο των γλωσσικών αναζητήσεων και, κάποτε, αφήνουν να εννοηθεί τη συνομιλία με τους γάλλους Εγκυκλοπαιδιστές. Μέσα στην επικρατούσα τάση για «πιστές» μεταφράσεις, παρατηρούνται ορισμένες παρεκκλίσεις που δείχνουν μια τάση αφομοίωσης της ξενικότητας στα πολιτισμικά συμφραζόμενα.

Στο τέλος παρατίθενται δύο παραρτήματα: αλφαριθμητική παρουσίαση (κατά συγγραφέα ή τίτλο) του συνολικού αφηγηματικού υλικού, που συνιστά και μια πρώτη απόπειρα βιβλιογράφησης της πλασματικής αφηγηματικής πεζογραφίας της περιόδου 18ος αι.-1830 και χρονολογικός πίνακας των έντυπων εκδόσεων.

Μέσα από τη σταθερή προσφυγή σε κείμενα του πλασματικού αφηγηματικού λόγου που διαθέτουν αυτονομία και αυτοτέλεια, τουλάχιστον ως προς τον τρόπο δημοσίευσης και κυκλοφορίας τους, και μέσα από τη διαρκή προσπάθεια της ειδολογικής ή δομικής τους οριοθέτησης και αξιολογικής τους αποτίμησης φαίνεται ότι κατά τη συγχρονική αυτή τομή διαμορφώνεται μια συνείδηση που αναγνωρίζει την ιδιαιτερότητα της πλασματικής πεζογραφίας σε σχέση με τον έντεκτο πεζό λόγο, και τείνει να την τοποθετήσει δίπλα στα λογοτεχνικά γένη και είδη, δημιουργώντας ρήγμα στον έμμετρο λογοτεχνικό κανόνα. Ο διδακτισμός, οι ηθοπλαστικές προθέσεις, ο συμφορμύς της πλασματικής αφήγησης με τον πολιτικό ή φιλοσοφικό ή γλωσσικό προβληματισμό, γνωρίσματα που διατρέχουν σε λανθάνουσα ή εκπεφρασμένη μορφή αρκετά από τα αφηγήματα της περιόδου, όχι όμως και όλα, δεν μπορούν να εγείρουν επιφυλάξεις για τη λογοτεχνικότητα των κειμένων. Αποτελούν σταθερά γνωρίσματα της πεζογραφίας του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού, με το πνεύμα του οποίου επιδιώκει να συνομιλήσει η ελληνική γραμματεία.

Η εργασία δεν ακολουθεί μια ορισμένη θεωρητική μέθοδο_ αξιοποιεί και συνδυάζει θεωρητικές απόψεις και κατευθύνσεις που εγγράφονται στο πλαίσιο των Πολυσυστημικών Σπουδών, των Μεταφραστικών Σπουδών, της Συγκριτικής Γραμματολογίας, της Θεωρίας της αισθητικής και αναγνωστικής πρόσληψης.

Μαρία Βλασσοπούλου,

Literary writing and the recording of History: A study of Marinós Tzane Bounialis' the Cretan war (17th century)

Modern Greek Section Faculty of Modern and Medieval Languages University of Cambridge, 2000 257 p.

Στη διατριβή της η Μαρία Βλασσοπούλου διερευνά τη λειτουργική σχέση μεταξύ λογοτεχνίας και ιστορίας χρησιμοποιώντας ως αντικείμενο παρατήρησης το σιχούρηγμα του Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλή, “Ο Κρητικός Πόλεμος”, στο οποίο καταγράφονται τα ιστορικά γεγονότα του βενετοτουρκικού πολέμου (1645-1669) και η κατάληψη της Κρήτης από τους Τούρκους. Το κείμενο πρωτοδημοσιεύθηκε στη Βενετία το 1681, όπου κατέφυγε ο συγγραφέας ύστερα από την οθωμανική κατάληψη της γενέτειράς του, του Ρεθύμνου.

Συνεξετάζοντας η συγγραφέας στη διατριβή της το λογοτεχνικό χαρακτήρα του αφηγήματος και τη διαδικασία εξιστόρησης των ιστορικών γεγονότων, προσεγγίζει τον “Κρητικό Πόλεμο” μέσα από ένα λογοτεχνικό πολιτιστικό, κοινωνικό και ιδεολογικό πλαίσιο επιζητώντας την κατανόηση του ενεργού ρόλου του αφηγήματος ως διόδου όχι μόνο μεταφέρει πληροφορίες. Αλλά μετέχει στο σχηματισμό που του τρόπου πρόσληψης αυτών των πληροφοριών.

Τούτο επιτυγχάνεται συνδυάζοντας την κειμενική ανάλυση και συγκριτική εξέταση του “Κρητικού Πολέμου” με λογοτεχνικά κείμενα και άλλες σύγχρονες γραπτές πηγές.

Αντιπαραθέτοντας η συγγραφέας στο έργο του Μπουνιαλή ελληνικά ιστορικά αφηγήματα σε έμμετρες καταγραφές γεγονότων τοπικού ενδιαφέροντος (14ος-17ος αι.) και σε έργα της Κρητικής Αναγέννησης, εξετάζει στα δύο πρώτα κεφάλαια το λογοτεχνικό και πολιτισμικό υπόβαθρο πάνω στο οποίο ο Μπουνιαλής δημιουργεί το δικό του έργο και προβάλλει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κειμένου.

Η σκοπιά από την οποία παρουσιάζονται τα γεγονότα στον “Κρητικό Πόλεμο”, διαγράφεται περαιτέρω στο τρίτο κεφάλαιο, όπου γίνεται σύγκριση των αναπαραστάσεων του κρητικού πολέμου από τον Μπουνιαλή με αντίστοιχες πληροφορίες που απορρέουν από άλλες πηγές.

Η προσέγγιση αυτή αποκαλύπτει τη σημασία του “Κρητικού Πολέμου” για την κατανόηση των νοστροπιών της εποχής του και εξηγεί τη συμβολή της προσωπικότητας του συγγραφέα και του κειμένου στην πρόσληψη του κρητικού πολέμου ως ιστορικού γεγονότος, ενώ ταυτόχρονα αποτιμά το κείμενο ως ιστορική πηγή.

Anne Conderc,

État, nation et territoires dans les Balkans au XIXe siècle. Histoire de la première frontière gréco-ottomane (1827-1881).

Université de Paris I-Panthéon

Sorbonne, 2 vols, 585 p.

Directeur de thèse, Sp. Asdrachas.

Πέρα από τη λεπτομερή παρακολούθηση και συστηματική έκθεση όλων των εργασιών που κατέληξαν στη χάραξη του πρώτου ελληνοτουρκικού συνόρου, η διατριβή της Anne Conderc, στηριγμένη σε ένα πλούσιο και πολλαπλής προέλευσης αρχαιολογικό υλικό, διαπραγματεύεται ζητήματα που αφορούν σε θεωρητικά και πραγματολογικά επίπεδο το ρόλο του συνόρου σε συνάρτηση με το γεωγραφικό, οικονομικό και πληθυσμικό χαρακτήρα των παραμεθόριων περιοχών. Η χάραξη του ελληνοτουρκικού συνόρου έδινε την ευκαιρία να δειχθούν στην πράξη διαμορφωμένες αντιλήψεις για την έννοια του συνόρου, όπως αυτές είχαν αναπτυχθεί κυρίως από τη στρατιωτική γεωγραφία. Σε αυτή την οπτική η συγγραφέας αναφέρθηκε σε μια σειρά ζητημάτων που αποτελούν ισάριθμες ιστορικές πραγματικότητες, όπως η οικονομική συνέχεια του χώρου, οι μετακινήσεις ανθρώπινων ομάδων (κτηνοτρόφοι, ληστές) και προχώρησε σε συσχετισμούς ανάμεσα στα εθνικά και στα εσωτερικά σύνορα της παραμεθόριας περιοχής ή σε εκτιμήσεις αναφορικά με την υιοθέτηση οικιστικών μοντέλων που δεν αντιστοιχούσαν πάντοτε στις ήδη παγιωμένες δημογραφικές καταστάσεις. Ακόμη, η μελέτη του συνόρου συνδυάστηκε με τη διαδικασία εξευρωπαϊσμού του ελληνικού κράτους, με αποτέλεσμα η εργασία, χάρη στην πολυθεματικότητά της και στη μεθοδολογία της, να υπερβεί τις τεχνικές όψεις της χάραξης του συνόρου και να αναχθεί σε μια γενικότερη ιστορική σύνθεση για την ίδια την έννοια του συνό-

ρου και τις επιπτώσεις του στο συγκεκριμένο χώρο παρατήρησης.

Άννα Κατσιγιάννη,

Το πεζό ποίημα στη νεοελληνική γραμματεία. Γενεαλογία, διαμόρφωση και εξέλιξη του είδους (από τις αρχές ως το 1930).

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2001 τ. Α', τ. Β' (Επίμετρο), σ. 589.

Επιβλ. καθηγητής: Γιώργος Κεχαγιόγλου.

Το πεζό ποίημα, είδος πρωτεύικό, πολύμορφο και αντινομικό, ορίζεται συχνά και ως όργανο της ειρωνικής αποδόμησης του ποιητικού κώδικα. Πρώτο μείζον ζητούμενο της διατριβής μου αποτέλεσε η γραμματολογική διερεύνηση της ειδολογικής ταυτότητας του πεζού ποιήματος, το οποίο, ενώ από τη νεοελληνική κριτική ταξινομείται στην «ελλάσσαν λυρική αφηγηματική πεζογραφία», μπορεί να θεωρηθεί -σύμφωνα με τη σύγχρονή μας θεωρία των ποιητικών ειδών και κυρίως τη θεωρία περί διαλογικότητας του Μπαχτίν- διαλογικό είδος, στο οποίο συγκλίνουν, σε ποικίλες αναλογίες, η ποίηση με την πεζογραφία, αλλά και η ποίηση με τις άλλες καλές τέχνες (τη ζωγραφική και τη μουσική).

Στο πρώτο μέρος της διατριβής μου τίθενται κεντρικά θεωρητικά ζητήματα σχετικά με την πρόσληψη και την ποιητική του πεζού ποιήματος. Αξιοποιώντας τα στοιχεία της έρευνάς μου στον νεοελληνικό περιοδικό τύπο επιχειρώ να ερμηνεύσω τους άξονες του προβληματισμού της νεοελληνικής κριτικής για τη φύση του ποιητικού λόγου και τα όρια των ειδών, δίνοντας μιαν ενδεικτική εικόνα των συζητήσεων που διεξάγονται για τις σχέσεις ποιητικής ουσίας και μορφής από τα τέλη του 18ου αι. ως το 1930. Επιπλέον, διευκρινίζεται η ποικίλη ορολογία που συνοδεύει στην εξέλιξη του το πεζό ποίημα (π.χ., “πεζή ποίησης”, “ποίημα εν λόγω πεζώ”, “ρυθμική πρόζα”, “λυρική πρόζα”, “πεζοτραγουδο”, “ποικίλα”, “ανάμεικτα”, “εικόνα”, κ.ο.κ.). Στο κεφάλαιο περί ποιητικής του πεζού ποιήματος επιχειρώ μια πρώτη αδρομερή διάκριση του πεζού ποιήματος από άλλα συγγενή είδη, κυρίως από την ποιητική ή λυρική πρόζα- συνοψίζω, στο βαθμό βέβαια που αυτό είναι εφικτό, τις αισθητικές αρχές του είδους και τους ποιητικούς νόμους

από τους οποίους διέπεται, περιγράφοντας τα μορφο-ρυθμικά του χαρακτηριστικά, τα όρια και τις δομές, τη σχέση του με τις καλές τέχνες, καθώς και τις θεματικές και ιδεολογικές του προεκτάσεις.

Στο δεύτερο μέρος, το οποίο έχει ιστορικοαισθητικό χαρακτήρα, χαρτογραφούνται οι όψεις, οι τεχνολογίες και τα ιδεολογικά αιτήματα του νεοελληνικού πεζού ποιήματος, μέσα από μια συστηματική έρευνα αυτοτελών και περιοδικών εκδόσεων. Στόχος μου είναι η ανίχνευση της γένεσης και της εξέλιξης του νεοελληνικού πεζού ποιήματος, καθώς και της συμβολής του στην ευρωπαϊκή ιστορία του είδους. Μολονότι η νεοελληνική κριτική τοποθετεί την είσοδό του στα μέσα περίπου της δεκαετίας του 1890, η έρευνά μου αποκαλύπτει μια πρώιμη καλλιέργεια του είδους ήδη από την περίοδο του ρομαντισμού. Παρουσιάζω και ερμηνεύω τις τάσεις και τις δεσπόζουσες κατευθυντήριες ιδέες (ντισεϊσμός, βαγκνερισμός, μπωντλαρισμός, ουαϊλδισμός, αίτημα για συγκρότηση εθνικής δημοτικής πεζομορφής λογοτεχνικής παράδοσης, κ.ο.κ.) που εμποτίζουν την ευρύχωρη μορφή του ποιήματος σε πεζό, κατά την περίοδο του συμβολισμού, ανιχνεύοντας, παράλληλα από συγκριτολογική σκοπιά, τα πρότυπα των πεζομορφών ποιημάτων.

Στο τελευταίο μέρος της μελέτης μου, η συγκρότηση, σε χωριστό τόμο (Επίμετρο), μιας πλούσιας ανθολογίας (πρωτότυπων και μεταφρασμένων, στο μεγαλύτερό τους μέρος αθηναϊστών ή συχνά δυσπρόσιτων) πεζών ποιημάτων, αποτελεί μίαν αναπαράσταση και μέσα από τα ίδια τα κείμενα των αισθητικών και ιδεολογικών ζυμώσεων, αλλά και των αντιθέσεων της εποχής, ενώ παράλληλα αναδεικνύει και τη διακειμενική θεματική των νεοελληνικών πεζομορφών ποιημάτων.

Ευγενία Κρεμμυδά,

Achille Couppas et Cie: histoire d'une construction mécanique du Pirée 1882-1940.

EHESS, Paris 2001, 300 p.

Directeur de thèse: Louis Bergeron.

Αντικείμενο της διατριβής είναι η Πειραιϊκή επιχείρηση «Αχιλλέας Κούππας και Σία» που ξεκί-

νησε ως μεσαία επιχείρηση για να εξελιχθεί σε μια από τις σημαντικότερες βιομηχανίες του Πειραιά. Η συγγραφέας διακρίνει την ιστορία της επιχείρησης σε δύο φάσεις, 1882-1922, 1923-1940. Οι μηχανικές κατασκευές της ανταποκρίνονταν σε μια κατ'εξοχή αγροτική ζήτηση, δηλαδή σε μία οικονομία κυριαρχούμενη από βραδύτες που υπαγόρευαν το μέτρο των προσαρμογών σε μια νέα τεχνολογία: η εξάρτηση αυτή αναδεικνύεται με σταθμητό τρόπο στην όλη διαπραγμάτευση του θέματος, ενώ συγχρόνως, ως προς την πρώτη φάση της λειτουργίας της επιχείρησης, καταφαίνεται η περιορισμένη επίπτωση της αστικής ζήτησης ως τη στιγμή των μεγάλων αλλαγών που συμβαίνουν από το 1930 και εξής στην Ελλάδα στον τομέα των κατασκευών και ιδίως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στον τομέα των δημοσίων έργων. Εκτός από τα οικονομικά μεγέθη δίνεται ιδιαίτερη σημασία στους ανθρώπινους παράγοντες της επιχείρησης είτε αυτοί είναι οι ιδιοκτήτες και οι εργαζόμενοι είτε η πελατεία τους. Το ίδιο ισχύει για τις οικονομικές στρατηγικές της οικογένειας Κούππας που με τον τρόπο τους αναναγκάζουν γενικότερες καταστάσεις των ελλήνων επιχειρηματιών, μάλιστα εκείνων της διασποράς.

Γιάννης Κουμπουρλής,

Recherches sur la formation de l'histoire nationale grecque: l'apport de Spyridon Zabelios (1815-1881)

École des Hautes Études en sciences Sociales, Paris 2000, 496 p.

Directeur de thèse: André Guillou.

Αντικείμενο της διατριβής είναι η μελέτη του θεμελιακής συμβολής του Σπ. Ζαμπέλιου στη διαδικασία διαμόρφωσης της ελληνικής εθνικής ιστοριογραφίας. Συγκεκριμένα, εξετάζεται η πρωτοποριακή συμβολή του Επτανήσου λογίου στην προσπάθεια των Ελλήνων ιστορικών του 19ου αιώνα να προσδώσουν στην ελληνική ιστορία ένα εθνικό χαρακτήρα, να θεμελιώσουν, με άλλα λόγια, τη μετεξέλιξη της ιστορίας της Ελλάδας- της ιστορίας ενός γεωγραφικού χώρου- σε μια Ιστορία του Ελληνικού Έθνους. Στη διατριβή εξετάζονται, μεταξύ άλλων, α) τα έργα των Ελλήνων λογίων που προαναγγέλουν

την εθνική ιστοριογραφία του Ζαμπέλιου β) οι πνευματικές του οφειλές αφενός στη γαλλική ρομαντική ιστορική σχολή (και ιδιαίτερα στον Α. Thierry) και αφετέρου στη γερμανική θεωρητική παράδοση περί εθνους (Herder, Fichte) γ) οι ιδεολογικές και πολιτικές συνθήκες υπό τις οποίες ο Ζαμπέλιος έρχεται να διαμορφώσει την αντίληψή του για την ιστορία του ελληνικού έθνους δ) η κριτική που ασκεί στον Ε. Gibbon και στο κυρίαρχο παράδειγμα της εποχής σε ότι αφορά στις βυζαντινές σπουδές.

Σε αυτή τη βάση, μελετάται η προσπάθεια του Ζαμπέλιου να θεμελιώσει μια φιλοσοφία, ή καλύτερα μια οντολογία της ιστορίας μια μεθοδολογία της ιστορικής έρευνας και μια περιοδολόγηση του ιστορικού χρόνου οι οποίες θανομιμοποιήσουν τη μετάβαση στην Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, ή αλλιώς την εθνικοποίηση της ιστορίας της Ελλάδας (και με την έννοια της οικειοποίησής της από το νεότευκτο Έθνος-Κράτος των Ελλήνων). Στην εθνική φιλοσοφία της ιστορίας που εγκαινιάζει η παρέμβαση του Επτανήσιου ιστοριογράφου, το ελληνικό έθνος θα είναι αφενός το αντικείμενο κάθε έρευνας πάνω στο σχετικό ιστορικό παρελθόν και αφετέρου το κατεξοχήν υποκείμενο της ιστορικής δράσης στο πλαίσιο ενός γραμμικού και ομοιογενούς, βλ. εθνικού, ιστορικού χρόνου. Με άλλα λόγια, στο επίκεντρο της επιχειρηματολογίας που αναπτύσσεται στη διατριβή βρίσκεται η θέση ότι η Διαμόρφωση μιας εθνικής αντίληψης για την ιστορία ως ιστορική δράση και ως ιστορική έρευνα, αντίστοιχα-που, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν θα είναι άλλο από το ελληνικό "έθνος". Ιδιαίτερο βάρος δίνεται λοιπόν στην πολιτικο-ιδεολογική διάσταση του ιστοριογραφικού εγχειρήματος του Ζαμπέλιου το οποίο ανάγεται κυρίως σε μια προσπάθεια να μεταφραστεί με εθνικούς όρους ο ιστορικός πολιτισμός των Ελλήνων της εποχής. Η χρήση του όρου "ελληνοχριστιανισμός" που εγκαινιάζει ο Επτανήσιος ιστοριογράφος υποδηλώνει άλλωστε τη μέριμνα να συμβιβαστούν οι δυο "αντίθετοι" πόλοι αυτού του ιστορικού πολιτισμού, δηλαδή το *Ορθόδοξο φαντασιακό* των φορέων μιας παραδοσιακής ιστορικής συνείδησης από τη μία, και η αντίληψη των εκπροσώπων του ελληνικού Διαφωτισμού από την άλλη, οι οποίοι λόγω του προ-εθνικού και πρωτο-εθνικού, αντίστοιχα, χαρακτήρα τους δεν

ήταν συμβατοί με την αντίληψη για την ιστορία που προϋποθέτει και τελικά επιβάλλει η εθνικιστική ιδεολογία του Ζαμπέλιου.

Στη συνέχεια, και αφού έχει επανατοπεί τον ιστοριογραφικό στοχασμό του Ζαμπέλιου οδοιπολικό και ιδεολογικό περιεχόμενο της εποχής, η διατριβή έρχεται να εξετάσει ορισμένες διαστάσεις των έργων του Κ. Παπαρρηγόπουλου και του Γ. Σκληρού, που σηματοδοτούν αντίστοιχα την ωρίμανση της εθνικής ιστορικής σχολής (μέσα από μια προσπάθεια εξομάλυνσης των αντιφάσεων της) και μια πρώτη προσπάθεια κριτικής της από τη σκοπιά της μαρξιστικής σκέψης (η οποία καταλήγει ωστόσο να αναίτια γράγει πολλά από τα αυτονόητα της εθνικής αντίληψης). Το κείμενο της διατριβής ολοκληρώνεται με μια σειρά παρατηρήσεων μεθοδολογικού χαρακτήρα όπου καταγράφονται τα προβλήματα που θέτει η μελέτη ενός ιστοριογραφικού έργου η οποία, εστιάζοντας στον ιδεολογικό χαρακτήρα του, επιχειρεί ουσιαστικά να αναδείξει το εκάστοτε πολιτικό διακύβευμα που έχει να αντιμετωπίσει ο υπό μελέτη συγγραφέας τη σχετική προβληματική που αναπτύσσει και τις "διανοητικές λύσεις" που προτείνει.

Κατερίνα Μπρέγιαννη,

Les Banques, l'agriculture et l'État. Stratégies de crédit et politique agraire en Grèce, de 1861 à 1940.

**Université Paris I-Panthéon-Sorbonne,
Paris 2000, 2 vols, 562 p.**

Directeur de thèse: Spyros Asdrachas.

Περιληπτική απόδοση των κεντρικών ερωτημάτων : Βασισμένη σε αρχαιακό υλικό από τα Ιστορικά Αρχεία των Τραπεζών Αγροτικής και Εθνικής, η μελέτη δομείται γύρω από μια κεντρική υπόθεση εργασίας, σημείο ισορροπίας της οποίας είναι ο σταδιακός μετασχηματισμός του ελληνικού τραπεζικού τομέα, κατά τη δεκαετία του 1920. Ο εξορθολογισμός του τραπεζικού συστήματος (νομισματική σταθεροποίηση, απόσπαση του εκδοτικού προνομίου από την Εθνική Τράπεζα, δημιουργία κεντρικής τράπεζας, ταυτόχρονη ίδρυση της Κτηματικής και Αγροτικής Τράπεζας) αποτελεί απείκασμα αλλά και προϋ-

πόθεση της εξέλιξης των οικονομικών μηχανισμών. Στο πλαίσιο της προβληματικής που ακολουθήθηκε, η αγροτική πίστη συνιστά, όχι μόνο εργαλείο έρευνας αλλά και ένα εννοιολογικό ενδιάμεσο.

Ειδικότερα, όσον αφορά την περιοδολόγηση του φαινομένου, η ιστορία των αγροτικών δανειοδοτήσεων αντανακλά τις διαδοχικές φάσεις τόσο της γεωργικής, όσο και της οικονομικής πολιτικής του ελληνικού κράτους. Αναλύονται, επομένως, η προϊστορία του φαινομένου, φάση κατά την οποία η ΕΤΕ θεσμοθετεί την -σε περιορισμένη έκταση- προσωπική αγροτική πίστη, η μεταβατική περίοδος που σηματοδοτείται τόσο από την σύσταση αρμόδιας υπηρεσίας της ΕΤΕ το 1916 όσο και από το αίτημα για συνεταιριστική οργάνωση του αγροτικού χώρου, και τέλος, η επίσημη άσκηση της αγροτικής πίστης που εγκαθιρύσσεται με την γένεση της ΑΤΕ το 1929.

Στο πλαίσιο των εξελίξεων του τραπεζικού μηχανισμού εξετάζονται τα μεγέθη της ελληνικής οικονομίας, καθώς και η ποσοτική ανάπτυξη του γεωργικού τομέα. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην διερεύνηση της φύσεως της διενθούς οικονομικής κρίσης, της οποίας η έλευση στην Ελλάδα των αρχών του τριάντα δημιουργεί ένα νέο πλαίσιο για την άσκηση παρεμβατικής οικονομικής πολιτικής. Η προσπάθεια να τονισθεί η αλληλεπίδραση μεταξύ οικονομικών φαινομένων και πολιτικού γίνεσθαι είναι συναφής με την εξέταση των πολιτικών ιδεών. Τοποθετώντας την εξέλιξη της οικονομίας στον περιρρέοντα κοινωνικό χώρο επιδιώκεται η εμβάθυνση στο ρόλο των οικονομικών θεσμών και της πολιτικής πραγματικότητας, που αυτοί εκπροσωπούν. Επομένως, είναι προφανές ότι η εξέλιξη των οικονομικών συστημάτων εμπεριέχει σπέρματα εθνικής ιστοριογραφίας.

Μια οπτική που προσπαθεί να ξεπεράσει την καθάρη "ελληνική" διαπραγμάτευση του θέματος διατρέχει τα παραπάνω ερωτήματα. Οι ταυτώμενες διεργασίες, που συντελούνται στην Ευρώπη των τελών του 19ου αιώνα και των αρχών του 20ου, όσον αφορά τη διαχείριση του αγροτικού χώρου, δίνουν το έναυσμα για μια συγκριτική προσέγγιση της οικονομικής πολιτικής. Σ'ένα δεύτερο επίπεδο, αυτό της ανάλυσης των πολιτικών μηχανισμών, το ιταλικό ολοκληρωτικό πρόσωμα του μεσοπολέμου αποτελεί την αφετηρία

για την εξέταση του μεταξικού καθεστώτος. Συγκρίνοντας τη διαφορετική πρόσληψη του αγροτικού χώρου γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί, τόσο η φύση του ιταλικού ολοκληρωτικού καθεστώτος όσο και της μεταξικής δικτατορίας.

Η μεγάλη ενόχληση, που αναφέρεται στην διοικητική οργάνωση της Αγροτικής Τράπεζας, συνάδει με ένα διαφορετικής υφής προβληματισμό: πρόκειται για την κοινωνική ανάλυση των οικονομικών θεσμών. Μέσω της διερεύνησης του γραφειοκρατικού υποδείγματος επιχειρείται η διασαφήνιση του επιφαινομένου της αγροτικής πίστης, από την πλευρά των ανθρώπων που την ασκούν, αλλά και των κοινωνικών ομάδων που εμπλέκονται σ'αυτήν ως δανειολήπτες. Εν κατακλείδι, η ιστορική θεώρηση του τραπεζικού συστήματος, με αιχμή τη μελέτη της αγροτικής πίστης, φιλοδοξεί να περιλάβει πτυχές τόσο της οικονομικής όσο και της κοινωνικής Ιστορίας του νεοελληνικού Κράτους, ενώ οι αναγωγές στη σύγχρονη πραγματικότητα καθιστούν εφικτή την κατανόηση της αγροτικής υπανάπτυξης σε ένα εξελικτικό πλαίσιο θεσμών και πρακτικών.

Μάρθα Πύλια,

Les notables moréotes, fin du XVIIIe début du XIXe siècle: fonctions et comportements.

Université de Paris I, 2001, τόμοι 2, 420 + 238 σελ. και 14 εικόνες.

Directeur de thèse: Spyros Asdrachas

Αντικείμενο της διατριβής είναι ο πολιτικός και οικονομικός ρόλος, καθώς και οι προσωπικές συμπεριφορές των προυχόντων, μουσουλμάνων και χριστιανών, στην προεπαναστατική Πελοπόννησο.

Λόγοι οικονομίας του συστήματος επέτρεψαν την λειτουργία των κοινοτήτων στα όρια της οθωμανικής αυτοκρατορίας γι'αυτό και ο ρόλος τους εξυπηρετούσε κατ'αρχήν τις ανάγκες του κράτους. Η είσπραξη των φόρων και η διατήρηση της τάξης αποτελούσαν κεντρικές αρμοδιότητες των κοινοτικών αρχών. Μέσα σ'αυτά τα πλαίσια οι κοινοτικοί άρχοντες ανέπτυξαν τις πολιτικές τους δραστηριότητες και τις οικονομικές τους στρατηγικές. Η θρυλούμενη αυτονομία τους ήταν επομένως σχετική και η εξάρτηση

τους από την εύνοια της κεντρικής διοίκησης απόλυτη. Η προσέγγιση λοιπόν των ορίων της κοινοτικής εξουσίας απαιτεί την τοποθέτησή τους στη ευρύτερη πολιτική και κοινωνική οργάνωση του οθωμανικού κράτους, τη μελέτη της ιδιαιτερότητας και των γενικών οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών του οθωμανικού Μοριά, καθώς και των ιδιαίτερων συμπεριφορών των αρχόντων στον δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό χώρο.

Το πληροφοριακό υλικό που χρησιμοποιήθηκε για να υπηρετήσει την παραπάνω προβληματική, των γενικών αλλά και των ιδιαίτερων συνθηκών, προκύπτει από μειπειαναστατικές αναφορές των χριστιανών προεστών για την προηγούμενη κατάσταση, από τα προσωπικά τους αρχεία (Παλαμήδη, Δεληγιάννη, Λόντου), από τα απομνημονεύματα στρατιωτικών και πολιτικών, από δημοσιευμένες οθωμανικές πηγές και τέλος από τις εκθέσεις της γαλλικής προξενικής αλληλογραφίας. Από αυτό το αρχειακό υλικό και κυρίως από τις σειρές των στατιστικών δεδομένων προέκυψε η κλιμάκωση των αγροτικών και αστικών εκμεταλλεύσεων, ο χαρακτήρας της οθωμανικής πόλης και συγκεκριμένα της πρωτεύουσας του Μοριά, αλλά και οι σαφώς πολυτελείς καταναλωτικές επιλογές, διατροφικές και ενδυματολογικές, των προυχόντων.

Εν ολίγοις, επιβεβαιώθηκε η απόλυτη οικονομική κυριαρχία των μουσουλμάνων τοπικών αρχόντων (ενδεικτικά αναφέρονται οι οικογένειες των Κιαμήλμπεη στην Κόρινθο, των Αρναούτογλου στην Τριπολιτσά και των Χοτομανζαδέ στην Ηλεία), η συγκριτικά μέτρια οικονομική δραστηριότητα των αντίστοιχων χριστιανών προκρίτων και η διαρκής οικονομική εξάρτηση της συντριπτικής πλειοψηφίας του πληθυσμού από την πολιτική και οικονομική προστασία των προηγούμενων. Ο τομέας των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και οι εκμισθώσεις των φόρων αποτελούσαν τον προνομιακό χώρο δραστηριότητας των μουσουλμάνων τοπικών αρχόντων. Οι χριστιανοί συνάδελφοί τους κερδοσκοπούσαν κυρίως από την επιστάσια των ιδιοκτησιών της οθωμανικής αυλής και από το δανεισμό -συνήθως με υψηλούς τόκους έως και 40%- που εξυπηρετούσε την φορολογική υποχρέωση και τις καλλιεργητικές ανάγκες των πλυθησμών. Τα υψηλά κέρδη που πραγματοποιούσε το προυχοντικό σώμα

πυροδοτούσαν φονικές προεστικές αντιπαλοήτες που η Υψηλή Πύλη χειραγωγούσε επιδέξια για να διατηρεί υπό τον έλεγχό της την εξουσία των τοπαρχών.

Μαρία Τσικαλουδάκη,

Pouvoirs et professions des communautés chrétiennes urbaines dans l'Empire Ottoman (XVIIe-XIXe siècles): Serrès, Philippopoli, Kozani, Larissa.

Université Paris I, Panthéon-Sorbonne

Paris 2000, p. 498

Directeur de thèse: Spyros Asdrachas

Αντικείμενο της διατριβής είναι η μελέτη της χριστιανικής κοινότητας των πόλεων της οθωμανικής Μακεδονίας και Θράκης κατά τη χρονική περίοδο που εκτείνεται από το 18ο αρχές 19ου αι., δηλαδή την περίοδο πριν από τις μεταρρυθμίσεις του Τανζιμάτ στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Πρόκειται για μια απόπειρα μελέτης των μηχανισμών μέσα από τους οποίους οι αλλόθρησκοι και αλλοεθνείς αστικοί πληθυσμοί (οι μη μουσουλμανικοί) αποκτούν θεσμική υπόσταση και ενσωματώνονται στην οθωμανική πόλη. Το μεγαλύτερο μέρος των τεκμηρίων που συγκεντρώθηκαν και μελετήθηκαν, είναι συντεταγμένα από τις μη κρατικές αρχές οι οποίες εδρεύουν και δραστηριοποιούνται στην οθωμανική πόλη, δηλαδή από τις συλλογικότητες εκείνες μέσω των οποίων η χριστιανική κοινότητα συγκροτείται σε σώμα με θεσμική υπόσταση.

Προτείνεται συγκριτική προσέγγιση της χριστιανικής κοινότητας διαφόρων πόλεων μέσα από αποσπασματικές πληροφορίες που περιέχονται σε δημοσιευμένα έγγραφα, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζεται μια μονογραφία. Πράγματι, συγκροτήθηκε ένα σώμα εγγράφων τα οποία είναι προϊόν της δραστηριότητας των ιδυνόντων της χριστιανικής κοινότητας της Φιλιππούπολης και πραγματοποιήθηκε, έτσι, μια μελέτη σε τοπική κλίμακα.

Αναδείχθηκαν τα σημεία πάνω στα οποία χτίζονται οι συνοχές των μελών μιας από τις θρησκευτικές ομάδες που συγκροτούν μια τυπική οθωμανική πόλη, μέσα από τη μελέτη της συμπεριφοράς και των δραστηριοτήτων όσων από-

μων η βούληση και η δραστηριότητα αποτυπώνονται στις πηγές. Πράγματι, επιχειρήθηκε η ανασύσταση των ατομικών διαδρομών των ατόμων αυτών προκειμένου να αναδειχθεί η διαδικασία διαμόρφωσης των κοινωνικοοικονομικών ομάδων οι οποίες συγκροτούν τη χριστιανική κοινότητα, οι σχέσεις μέσα από τις οποίες οι ομάδες αυτές δημιουργήθηκαν, οι σχέσεις τους με τους θεσμούς κλπ. Έγινε με αυτό τον τρόπο δυνατή η μελέτη των πεδίων σχέσεων – συγγενικών, επαγγελματικών κ.α- στα οποία εμπλέκονται τα άτομα μέσω της ανασύστασης των ατομικών διαδρομών του καθενός από αυτά.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας, η ανάλυση επικεντρώθηκε στο χαρακτήρα και στη λειτουργία του θεσμικών μορφωμάτων της χριστιανικής κοινότητας, αναδεικνύοντας τις δύο κύριες λειτουργίες τους: βήματα άσκησης πολιτικής εξουσίας και πιστωτικοί οργανισμοί.

Οι κοινωνικές και οικονομικές αυθεντίες και η σχέση τους με τους θεσμούς αυτούς είναι στο κέντρο της ανάλυσης. Έγινε φανερό, ότι η συμμετοχή σε ισχυρά δίκτυα σχέσεων είναι ένας παράγοντας ίσης σπουδαιότητας με τη συμμετοχή στους θεσμούς επομένως, ο προϋπολογισμός είναι για τους χριστιανούς μία ρευστή έννοια: το κριτήριο για την κατάταξη ενός ατόμου στην κοινωνική αυτή ομάδα, είναι η συμμετοχή σε δίκτυα σχέσεων και γνωριμιών τόσο με τις εκκλησιαστικές, όσο και με τις κρατικές αρχές που εδρεύουν στην πρωτεύουσα.

Από τον τρόπο χωροθέτησης της χριστιανικής κοινότητας και τις μορφές διοίκησης και διαχείρισης του αστικού χώρου, αποδεικνύεται ότι οι οθωμανοί έχουν παραχωρήσει αυτό το πεδίο άσκησης της εξουσίας στους κοινοτικούς άρχοντες.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας, συνιστά μια απόπειρα εισχώρησης, μέσω της ανασύστασης των ατομικών διαδρομών των αμπατζήδων, στο μικρόκοσμο ενός επαγγελματικού σωματείου, με απώτερο στόχο να περιγραφεί η φύση των θεσμών μέσω των οποίων διοικείται μια εθνοθηρησκευτική κοινότητα στην οθωμανική πόλη. Καθένας από τους θεσμούς αυτούς πέρα από τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του, -μόρφωμα εκκλησιαστικό, κοινωνικό, γεωγραφικό ή επαγγελματικό όπως το παράδειγμα που αναλύεται εδώ- ασκούν όλοι την ίδια λειτουργία, είναι όλοι βή-

ματα άσκησης πολιτικής εξουσίας και ελέγχου σημαντικών οικονομικών πόρων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, καταδείχθηκαν οι πολλαπλοί ρόλοι που επωμίζεται μια επαγγελματική συντεχνία, αυτόν του οργανωτή της παραγωγής, του ρυθμιστή χρηματικών αποθεμάτων, του φορέα κοινωνικού έργου, αλλά κυρίως εκείνον του βήματος άσκησης πολιτικής εξουσίας. Είδαμε πώς διάφορες κοινωνικοοικονομικές ομάδες προσπαθούν να ιδιοποιηθούν η καθεμία για τον εαυτό της το χώρο της συντεχνίας, και, με όχημα αυτή, να αυξήσουν την ακτινοβολία τους στην πόλη και να αποκτήσουν πρόσβαση στη διοίκηση της πολιτείας.

Οι κατηγορίες που χρησιμοποιεί η συντεχνία για να ταξινομήσει τους επαγγελματίες εγγράφονται σε δύο συμπραζόμενα και έχουν διττή έννοια. Πράγματι, αναλύοντας τους τρόπους κατηγοριοποίησης των αμπατζήδων, καταδεικνύεται η άμεση σχέση ανάμεσα στην καταχώρηση των επαγγελματιών στις βαθμίδες της συντεχνιακής ιεραρχίας και στην κοινωνικοοικονομική και επαγγελματική τους διαστρωμάτωση. Καθεμιά από τις βαθμίδες της συντεχνιακής ιεραρχίας – μάστορας, κάλφας, ταιράκι και ακόμη οι κατηγορίες «γιοι μάστών» και «ξένοι»-περικλείουν μια συγκεκριμένη κοινωνικοοικονομική ομάδα της συντεχνιακής κοινότητας.

Αναγγελίες συνεδρίων

21th Scientific Instrument Symposium EIE, 9-14 Σεπτεμβρίου 2002

Το Συμπόσιο οργανώνεται από το Πρόγραμμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Επιστημών του ΚΝΕ/ΕΙΕ, υπό την αιγίδα της Scientific Instrument Commission της International Union of the History and Philosophy of Science, Division of History of Science.

Preliminary Programme:

Monday 9th, afternoon: Registration of the participants, Reception.

Tuesday 10th, morning: Sessions

afternoon: Sessions.

Visit to the big Newall refractor at the Observatory of Penteli.

Wednesday 11th, morning: Sessions

afternoon: Visit to the Archaeological Museum (Antikythera Mechanism).

Thursday 12th, morning: Sessions

afternoon: Visit to the National Observatory of Athens (19th c. Instruments).

Plenary Session of the SIC

Closing Dinner

Friday 13th, morning: Sessions

Excursion to Syros island:

Friday 13th, afternoon: Departure from

Piraeus to Syros island (2h30mn by boat).

Visit to the new technological Museum.

Saturday 14th, morning: free at Syros.

afternoon: Departure to Piraeus.

Εγγραφή στο Συμπόσιο on-line:

<http://www.eie.gr/hasi>

Συμμετοχή στο Συμπόσιο: 76 Ευρώ (γεύματα και επισκέψεις εντός Αθηνών)

Συμμετοχή στο επίσημο γεύμα: 25 Ευρώ

Συμμετοχή για την εκδρομή στη Σύρο: 70-100 Ευρώ, εξαρτάται από το ξενοδοχείο.

Διεθνής Συνάντηση

***Προς μια Εγκυκλοπαίδεια του Ελληνικού Τύπου
Θεωρητικές Προσεγγίσεις, Πρακτικές Εφαρμογές
ΕΙΕ, 23-25 Μαΐου 2002***

Κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας του προγράμματος με θέμα τη συγκρότηση μιας Εγκυκλοπαίδειας της ιστορίας του Ελληνικού Τύπου ανέκυψαν ποικίλα θεωρητικά ζητήματα που προκάλεσαν προβληματισμούς στους ερευνητές – συνεργάτες. Για το λόγο αυτό το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών οργανώνει επιστημονική συνάντηση με θέμα: *Προς μια Εγκυκλοπαίδεια του Ελληνικού Τύπου. Θεωρητι-*

κές προσεγγίσεις, πρακτικές εφαρμογές, η οποία θα πραγματοποιηθεί στο ΕΙΕ, από τις 23 ως τις 25 Μαΐου 2002.

Η συνάντηση αυτή είναι συνεδριακού και σεμιναριακού χαρακτήρα, δηλαδή προβλέπεται να γίνουν γενικές θεωρητικές εισηγήσεις και “Ανοικτά Εργαστήρια”.

Πρόγραμμα

Πέμπτη 23 Μαΐου 2002

Απόγευμα: 17.30'-21.30'

Υποδοχή Συνεδρών

Εισηγήσεις

Εγκαίνια Έκθεσης Τύπου.

Παρασκευή 24 Μαΐου 2002

Πρωί: 9.30'-13.00'

9.30'-11.00', Εισηγήσεις.

11.30'-13.00', Ανοικτό Εργαστήριο: *Ο ελληνικός τύπος.*

Απόγευμα: 17.30'-20.30'

17.30'-18.30', Εισηγήσεις.

19.00'-20.30' Ανοικτό Εργαστήριο: *Ο Τύπος, ο κόσμος του και η ροή της είδησης.*

Σάββατο 25 Μαΐου 2002

Πρωί: 9.30'-14.00'

9.30'-10.30', Εισηγήσεις.

10.35'-12.00', Ανοικτό Εργαστήριο: *Πρωτεύουσες και Περιφέρεια*

12.30'-13.30', Εισηγήσεις.

13.30'-14.00', Ανοικτό Εργαστήριο: *Διασπορά και Ομογένεια.*

Απόγευμα: 17.30'-20.30'

17.30'-17.50', Εισήγηση.

17.50'-19.00', Ανοικτό Εργαστήριο: *Αρχεία και συλλογές Τύπου.*

19.30'-20.45', Στρογγυλό Τραπέζι: *Ο Τύπος ως εκφραστής και διαμορφωτής συλλογικών ρευμάτων και νοοτροπιών.*

Διεθνές Συνέδριο

Victor Hugo et l'Hellénisme

Το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, σε συνεργασία με το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών και το Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του

Πανεπιστημίου Αθηνών, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για την επέτειο των 200 χρόνων από τη γέννηση του *Victor Hugo* και που τελούν υπό την αιγίδα της Γαλλικής κυβέρνησης, οργανώνει Διεθνές Συνέδριο με θέμα: *Victor Hugo et l'Hellénisme*. Στην Ελλάδα τις εκδηλώσεις αυτές συντονίζει το Γαλλικό Ινστιτούτο. Το Συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στο τέλος Νοεμβρίου του 2002 στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.

Δ' Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας

Ιστοριογραφία της νεώτερης και σύγχρονης Ελλάδας (1833-2000)

Το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών συγκαλεί το Δ' Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας με αντικείμενο την *Ιστοριογραφία της νεώτερης και σύγχρονης Ελλάδας (1833-2000)*. Το συνέδριο προγραμματίζεται να συνέλθει από τις 29 Οκτωβρίου έως και τις 3 Νοεμβρίου 2002.

Σκοπός του Δ' Διεθνούς Συνεδρίου Ιστορίας του ΚΝΕ είναι να προκαλέσει προβληματισμούς και αναστοχαστικές συζητήσεις πάνω στα ιστοριογραφικά πεδία και τις ερμηνευτικές προτάσεις για το συλλογικό παρελθόν, που εμφανίστηκαν στην ελληνική παιδεία από την ίδρυση του ελληνικού κράτους έως το τέλος του εικοστού αιώνα. Η κύρια επιδίωξη του Συνεδρίου είναι μια κριτική εξέταση των όσων

έχουν συντελεστεί, μέσω κυρίως της εξιστόρησης της πορείας των ιστορικών σπουδών. Ζητούμενα είναι η αδρή χαρτογράφηση του πεδίου της ελληνικής ιστοριογραφίας η αναζήτηση της λογικής, των προτεραιοτήτων και των συμφραζομένων που καθόρισαν την πορεία της, η ανάδειξη των συνεπειών, που πηγάζουν από τις αδράνειες του ιστορικού λόγου, αλλά και των αναζητήσεων που οδήγησαν σε αμφισβητήσεις και νέες αφετηρίες.

Η Οργανωτική Επιτροπή απαρτίζεται από τους:

Πρόεδρος: Σπύρος Ασδραχάς,
Αντιπρόεδρος: Βασίλης Κρεμμυδάς,
Γραμματέας: Πασχάλης Κιτρομηλίδης,
Ταμίας: Κώστας Λάππας, Μέλη: Αντώνης Λιάκος, Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης.

Κύριοι άξονες του Συνεδρίου:

- I. Θεωρητικά ζητήματα της νεοελληνικής Ιστορίας
- II. Πολιτισμική ιστορία – Ιστορία της Παιδείας
- III. Κοινωνική Ιστορία
- IV. Οικονομική Ιστορία
- V. Ιστορία των θεσμών και του Ελληνικού Κράτους
- VI. Σύγχρονες ιστοριογραφικές συζητήσεις
- VII. Στρογγυλή Τράπεζα: Ενσωμάτωση των ελληνικών ιστορικών σπουδών στη διεθνή θέαση